

GLASNIK

AVSTR. KRŠČ. TOBAČNE DELAVSKE ZVEZE

Izhaja vsak petek

Uredništvo:
Kopitarjeva ulica 6

Naročnina znaša:
celoletna . . . K 4.-
pololetna . . . K 2.-
četrtnetna . . . K 1.-
Posamezna številka
stane 10 vin.

Št. 25.

V Ljubljani, dne 23. junija 1916.

Leto IX.

Višji izdatki.

Znani poslanec Steinwender je objavil v graški »Tagespost« članek, ki je toko zanimiv, da ga v prevodu objavi-mo tudi v našem listu. Pisal je:

Odkar se Anglija vojskuje, so se povišali njeni izdatki od 200 na 250 milijonov funtov, torej kar za 300 milijonov funtov, ali za šest tisoč milijonov nemških mark. Mi si seveda ne moremo privoščiti kaj takega, Anglija je bogatejša kot smo mi, takih vsot tudi ni potrebno, da jih izdamo, ker so naši vojskni izdatki nižji. A nekaj se le lahko naučimo od Angležev, oni namreč že zdaj, ko še traja vojska, skrbje za to, kako bodo pokrivali breme novih obrestí, katere bo morala plačevati državi; a ne dovolj to, misli se tudi, kako bodo pokrili nove dolgove. Naša vojna posojila sama znašajo, če se odštejejo tekoči dolgovi in če ne uračunamo dodatnih mogočih podpisovanj, 13.583 milijonov kron.

Do obresti meri $5\frac{1}{2}\%$ in če se prično poplačevati v dobi 35 let od leta 1923. dalje, bomo za nje potrebovali vsako leto 880 milijonov kron. Lahko se sicer pozneje pečamo z važnimi vprašanji, kako naj dobimo izdatke za vojne preskrbnine, za poravnanje po vojski povzročene škode, za vojaške in za prometne naprave, z vsoto 880 milijonov se pečamo že sedaj, saj potrebno je to zelo nujno.

Dobe se kljub temu še vedno ljudje, ki poslancu zamerijo, kadar govori o novih davkih in če jih celo nasvetuje; mislijo pač, da so poslanci dolžni preskrbeti podpore, povišanja plač, krajne železnice, kanale itd.; s tem, kako naj se dobi potreben denar, si ubijaj vlada glavo. Taki ljudje hočejo pač živeti v miru, a pri miru jih ni mogoče pustiti, plačevati morajo le. Odgovori naj torej vsak, kaj je bolj prav, če sam preišlje o izdatkih, katerim ne boš ušel ali če čakaš, da ti nalože, ne da te vprašajo, nove davke.

Zelo merodajne osebe mislijo na to, naj se uvede monopol z žitom, ki bi prinašal 600 milijonov kron. Na vsako glavo bi prišlo v tem slučaju 20 K, na rodbino petih oseb povprečno 100 K, na

ravno tako številno, ki porabi več kruha in moke, na revne rodbine bi pa prišlo na vsako glavo vsako leto približno 20 K. Višje cene žita bi pa tudi pomnožile cene mesu, masti, obleki itd.; nova bremena bi se torej kar podvojila. Monopol žita lahko zelo koristi izdelovalcu in porabljevalcu, ako zloči veletrgovino in špekulacijo, toda v obliki davčnega vijaka za izprešanje stotin milijonov se pač ne priporoča.

Z nekoliko večjo pravico hočejo vojsko izvajati proti alkoholu. Proti šnopsu se upajo nastopiti, kar ni pač samo finančno, marveč tudi zdravstveno utemeljeno. Tudi vrček piva diši davkariji, a ta se že previdno in nežno čuva; vina se pa skoro popolnoma izogibajo bodisi radi njegove čestitljive starosti; a morebiti tudi za to, da je vsaj ena pijača, ki se jo smeš veseliti, ne da bi plačeval visok davek, morebiti tudi zato, ker pripadajo skoraj vsi vinogradniki kaki določni politični stranki. To nikakor ne bo šlo, vsak odstotek alkohola bo pač moral nositi enako davčno težo, naj se že skriva v surovi obliki žganja, v priljubljeni obliki piva ali plemenitega trtnega soka.

Obdavčenje stvari, ki se v množinah zavživajo, je pač zelo lagodno, a tudi nese. Ne glede na žito, ki se pač ne bo smelo podražiti, se lahko dobi več sto milijonov, če se obdavčijo žgaje, pivo, vino, sladkor, čokolada, čaj, olje, petrolej in druga svetila. Če se pa zato podraži življenje, je to hudo; sprijazniti se je mogoče s to mislijo le, ako bodo obdavčili tudi velika premoženja. To je tista točka, kjer posezi zastopnik ljudstva s svojimi predlogi in zahtevami vmes.

Pri nas se je odredil dozdej le zelo zmeren davek od vojnih dobičkov, ki ne prihaja v poštev za trajno pokritje, ker je le enkrat odrejen. Bolj ali manj premožni sloji so obremenjeni poleg tega z zavarovalnimi in s sodnimi pristojbinami in s povišanimi pristojbinami dedščin, kar prinaša približno 25 milijonov. Vsi drugi višji dohodki, približno 125 milijonov pri tobaku in špiritu, donšajo široke plasti prebivalstva v višini približno 125 milijonov. To je veliko veliko premalo z ozirom na to, kar se bo potrebovalo; preveč pa za

slabejše sloje v primeri s tisto manjšino prebivalstva, ki bi lahko nosila višja bremena.

Glasnik

Avstrijske krščanske tobačne delavske zveze.

PODPORA BEGUNCEM IN DELAVSKE PLAČE.

Ko je izbruhnila vojska med Avstrijo in Italijo, je bilo potrebno iz vojaških ozirov, da se je izpraznilo nekaj obmejnih krajev. Rovinj in Sacco, kjer sta tobačni tovarni, je zadela ista usoda. Tobачno delavstvo obeh krajev je moralo začetkom v begunske naselbine, dokler ni bila polagoma dana možnost zaposliti to tobačno delavstvo v drugih tobačnih tovarnah, kar se je skoro v celoti zgodilo. Begunci dobivajo v begunskih taboriščih ali popolno oskrbovalnino v živilih ali pa dnevno 90 vin. (sedaj se je povišalo na 1 krono) državne podpore. Vsi, ki so v begunskih taborih, dobivajo za vsako osebo nepritržano vsoto, med tem ko se onim, ki stopijo kje v delo izplačuje le razlika med podporo in dnevnim zaslužkom. Za posameznike morda to še gre, nikakor pa ne gre to pri družinah, ker delajo družinski očetje v tem slučaju takorekoč zastonj. Ker nikakor ne moremo misliti, da je to namen pristojnih oblasti, slednjič pa to daje mnogim tudi povod, da gredo mnogo rajši v begunske tabore, kakor pa bi delali, je naša zveza poslala notranjemu ministrstvu sledečo vlogo:

»Svoječasno sta se c. kr. notranje ministrstvo in c. kr. glavno ravnatelstvo tobačne režije dogovorila, vsled česar se je tobačno delavstvo iz Rovinja in Sacco zaposlilo oziroma prepe-ljalo iz begunskih taborov v kraje tobačnih tovarn.

Na podlagi tega dogovora se je kraje, kjer so tobačne tovarne, proglasilo za begunske občine, in sicer iz ozirov, da se zagotovi begunska podpora posameznim članom tobačnega delavstva. Z ozirom na begunsko podporo v delu stoječega delavstva in njih svojcev pa je notranje ministrstvo določilo, da se mora delavski zaslužek odtrga-

vati od begunske podpore. Ta odredba je bila morda upravičena vsled izkušenj, da so mnogi podjetniki izrabljali v pričetku revščino beguncev in jim plačevali le malenkostne plače, češ, saj imate državno podporo, ali pa tudi morda vsled mnenja, da zaslužek posameznega begunca zadošča za preživljanje družine, vsled česar bi bilo pravično, da odpade državna podpora.

Kmalu po izpraznjenju Rovinja in Sacca se je tobačno delavstvo v begunskih taborih javilo, da je pripravljeno kjerkoli sprejeti delo v tobačnih tovarnah. Ta ponudba je bila glavni direktiji zelo všeč, ker je vsled povišane ga konzuma zelo rabilo begunsko tobačno delavstvo. Odredbe c. kr. ministrstva o begunskih podporah pa so dovedle do tega, da dela begunsko tobačno delavstvo razen posameznikov, ki nimajo družine, pravzaprav zastonj. Zaslužek begunskega delavstva, ki dela v tobačnih tovarnah, znaša dnevno približno tri do štiri krone. Ker pa je v družinah begunskih tobačnih delavcev navadno po več otrok, zato je dolečno razvidno, da razlika med zaslužkom in begunsko podporo ni ravno pomembna. To pa pomeni veliko otežkočenje vzdrževanja družin. V primeri z domačim delavstvom je stališče begunskega delavstva, ki nima ničesar drugega kot nekaj obleke, mnogo težje. Ne razumejo tudi v tistih krajih običajnega jezika in vsled tega si ne morejo preskrbeti ugodnejšega nakupovanja življenjskih potrebščin. Vsled tega toliko bolj trpe vsled splošne draginje, ker si morajo prav vse kupiti na novo (hišno opravo, obleko itd.). Poleg tega rabijo begunci, ki so v delu, boljše in več hrane, kakor pa oni begunci, ki so v begunskih taborih. Tem potrebam pa pri najboljši volji vsled odredb c. kr. ministrstva ne morejo ugoditi. Kako zelo to občutijo begunci, je sklepati iz dejstva, da se je mnogo delavstva, ki ima veselje in voljo do dela, raje povrnilo v tako zelo nepriljubljene begunske barake. Nemogoče je

sicer shajati dnevno z 90 vin., in tudi zvišanje dnevno na 1 K ne izpremeni tega dejstva, ali kljub temu bi se še mnogo več begunskega tobačnega delavstva vrnilo v begunske barake, ako bi se ne bala za razne preskrbnine, ki jim gredo kot tobačnim delavcem.

V popolno umevanje dejanskega položaja naj navedemo, da uživajo svojci delavca, ki je šel iz barake sam v delo v kako tobačno tovarno, svojci pa še nadalje bivajo v baraki, popolno begunsko podporo. To je popolnoma pravilno, nasprotno pa utrjuje ministrstvo begunsko podporo od zaslužka delavstva, ki se ni hotelo ločiti od svojcev, oziroma je kaznovalo vsled tega to delavstvo na brezplačno delo. Ali je to pravo umevanje družinskega življenja?

Ako še poudarjamo, da je delavstvo iz vojnega ozemlja, ali pa ono delavstvo, ki se je moralo vsled vojske na ukaz izseliti iz svojih domačih krajev, še posebno usmiljenja vredno in zelo oškodovano, nadalje da so za državo in narodno gospodarstvo posebno v tem času velike važnosti begunci, ki delajo, in da je slednjič za družinske svojce odtegnitev begunske podpore velika težkoča in trdota, posebno z ozirom na dvostransko postopanje posameznih družin, upamo, da smo upravičeni za sledečo prošnjo:

C. kr. ministrstvo naj z upoštevanjem gori navedenih dejstev in s posebnih ozirov na vladajočo draginjo, opusti načelo, da se izplačuje beguncem le morebitni znesek, ki je nastal vsled razlike med zaslužkom in begunsko podporo.

Ker v tem smislu delujeta tudi c. kr. glavna direkcija in pa »Pomočni odbor za begunce na jugu«, je upanje, da se ta zadeva za begunce v kratkem ugodno reši.

Jugoslovan. Strokovna Zveza.

Pretrsljiva železniška nesreča. Na tržaški postaji Campo Marzio je bil 8. t. m. kakor ponavadi zaposlen premikač ogibov 44letni Pavel Dulas. Med svojim delom se je revež izpodtaknil in padel preko tračnic ravno v trenutku, ko je privozila lokomotiva s tenderjem. Nesrečniku je odtrgalo roko v rami in obe nogi. Bil je na mestu mrtev.

Iz Tržiča. Vsled vojnih razmer ni bilo mogoče slovesno praznovati petindvajsetletnice okrožnice socialnega papeža Leona XIII. Pač pa se je k predavanju sešlo minoli torek mnogo delavstva obojnega spola, in temu je g. župnik v primernih besedah razjasnil za delavstvo velepomembno okrožnico. — Prebralo se je tudi poročilo o delovanju jugoslovanske strokovne delavske organizacije, ki se tudi pri nas lepo razvija.

Z lastnimi močmi.

Vojne kuhinje na Dunaju. Že v oktobru leta 1914. so začeli na Dunaju skrbeti za to, da preskrbe najrevnejšim ljudem, zlasti otrokom, vsaj enkrat na dan gorko hrano. Tekom vojne je nastalo število tistih, ki so deležni te pomoči, na 54.000 oseb. Ker pa je vsled stiske z živili vedno več ljudi, ki bi si pač lahko kupili gorko hrano, a je za skromen denar ne morejo dobiti, nameravajo napraviti večje število vojnih kuhinj.

Dodelitev moštva in oddaja konj za poljedelska dela. Vsled odredbe c. kr. poljedelskega ministrstva se smejo prošnje za dodelitev moštva in oddajo konj za poljedelska dela vlagati naravnost pri deželnem uradu za nakazilo delavskih moči. Toliko v vednost, ker so se take prošnje prej morale v pregled predlagati političnim okrajnim oblastvom. Pojasnila daje mestni ekonomat.

Skopuh.

H. Conscience.

Črn pes skaklja okolu mladega kmeta in se mu prilizuje, se igra z njim, laja, razposajen je, kakor da hoče tudi on prepevati in žvižgati se ti zdi.

Na češnji, v grmih ob cesti, na strehah pa žvrgole ptiči, kakor ravno ptiči kramljajo med seboj.

Solnce vse to razsvetljuje, liki diamanti se lesketa sneg na strehi revne hiše, zdi se ti, da sta dvorišče in polje pobarvana z rožnato in z baržunasto barvo.

Deklica je obmolnila, fant je vrgel čepico kvišku, jo ujel z rokama in zapel veselo poskočnico.

»Bart, Bart!« je zaklicala deklita, »danes si zopet ves norčav, saj človek lahko na tvojih norčijah zbolí, ker se ti mora tako smejati.«

»Da, ljuba Vanka,« ji odgovori, »prav imaš, ker me opozarjaš na to, ker sicer bi lahko storil strašne reči, danes sem namreč tako vesel in srečen, kakor

bi bil, če bi imel več denarja, kolikor ga ima stari stric Cecilije.«

»Tako, zakaj si pa fant? Saj se ni zgodilo nič takega, kar bi bilo posebno veselo. Greš li v ponedeljek morebiti na semenj?«

»Da, na semenj moram iti vsekar; čas je, da si kupimo mlado prase. A za to ne gre! Dolgo sem to prikrival v svoji duši... da, no, pa še ti to znaj!«

Mladi fant se je približal svoji sestri, prijel jo je za roko in jo potegnil za hišo tako skrivnostno, da ga je gledalo dekle začudeno z velikimi očmi.

»No, kaj pa zopet to pomeni? Kaj se je zgodilo?« je mrmrala.

»Molči!« ji je rekel Bart tiho; nato ji je pritisnil usta na uho in jo vprašal:

»Kateri mesec imamo zdaj, ljuba Vanka?«

»No, v tednu, ki je minil, smo imeli še prosinec, mislim, da je zdaj že svečan.«

»Jutri je četrti. Veš li, katera svetnica je naslikana ta dan v pratiki?«

»Kako naj to vem?«

»Sveta Ivana!« je zaklical fant veselo razposajeno.

»Sveta Ivana, god naše matere?« je ponovilo dekle in radovedno uprlo na brata svoje oči.

»Šemast sem, kajne?« se je smehljaj mladenič. »A če bi jaz ne mislil na to, bi ti gotovo pozabila.«

»To vendar ni kaj takega, da bi moral izgubiti človek glavo, če tudi je veselo. Pekli bomo kolač in kostanj, pili ječmenovo pivo in si pripovedovali pravljice in rešavali uganke. Le pripravi se, Bart, da boš povedal kaj novega.«

»Da, Vanka, a samo zato nisem tako močno vesel. Hočeš li molčati in ničesar izblebetati materi?«

»Gotovo, nobene besedice ne!«

»Čuj! Lep denar sem že zaslužil s ceplenjem vej; saj to veš. Letos mi bo ostalo še nekaj čez, ko bomo poplačali najemnino in davke, kar se še ni nikdar zgodilo. Pripravljen imam zopet cel voz nacepljenih drv; mati ne ve, da dobim zdaj za vsako butaro nekaj vi-

Krvoses kapitalizem.

Zaslužki ogrskega trgovca s prešiči. V Sobotici na Ogrskem je te dni stotnik huzarskega polka pozval množico, da podpisuje vojno posojilo. Takoj se javi eden vojakov in na častnikovo vprašanje, koliko misli podpisati, odgovori: »Poldrug milijon kron, gospod stotnik!« (Izkazalo se je, da je mož trgovec s prešiči, Jožef Lörincz ml. iz Bacs-Topolya.) Povedal je, da je že na tretje vojno posojilo podpisal milijon kron, obresti v znesku 60.000 K pa podaril »Rdečemu križu«. Rekel je, da bo tudi za peto posojilo podpisal milijon kron; prešiči, ki mu bodo prinesli to vsoto, so že v hlevu in jih že pita.

Bogati usnjariji in kmetove svinjske kože. Nedavno je prosil kmet z Jelovca pri Kamnici pri vseh mariborskih usnjarijih, da bi mu vdělali dve posušeni svinjski koži. A vsak je rekel, da nima časa za to delo, pač pa da obe koži rad kupi 1 kg po 2 K. Kmet je modroval: »Čemu neki hoče usnjari kože kupiti, če pa nima časa jih vdělati! Mari jih bo povodil?« Kmalu je zvedel. Pri vratih zadnjega usnjarija sreča namreč ženo, ki je v cajni nesla usnje za par ženskih čevljev. Vpraša jo po ceni in ona mu žalostna pokaže na usnju napisano številko: 12 K 80 h in na podplatih napisano številko 17 K 20 h. In kmet je vedel, zakaj usnjari »nima časa« za vdělavanje njegovih kož.

Masni dobički. Delniška družba »Böhmische Petroleumraffinerie« v Kolínu je glasom svoje bilance napravila v letu 1915 čistega dobička 2.064.400 K, zaslužila je torej 564.400 kron več, kakor znaša sploh ves njen delniški kapital. To je velikanski uspeh, kajti ta dobiček kaže, da je družba v enem letu zaslužila 137odstotno obrestovanje svojega kapitala. Delničarjem bo družba izplačala 30odstotne obresti, ostalo ji bo pa še poldrugi milijon od čistega dobička. Ta družba obstoji 14 let, a do vojne se ji je godilo slabo in jo je bilo

narjev več. Jutri se bom peljal v mesto, prodal svoje butare, sprejel denar zanje in si nekaj obdržal, da mati ne bo ničesar o tem vedela.

»Pfuj, Bart,« mu seže dekle ogorčeno v besedo; »prepričan bodi, da bom to takoj povedala materi!«

»No, no, le ne prenašli se! Počakaj, da izpregovorim do kraja in le čudil bi se, če ne boš še sama poskakovala, če ne boš, mi smeš reči, da sem lažnjivec. Nisi li zapazila, da je materina ruta že grda? Sramujem se, ko jo vidim ž njo hoditi v cerkev.«

»Seveda to je res, tudi sama sem že mislila na to.«

Mladenica je veselilo, ker se sestra zanima, in živahno je nadaljeval:

»Vanka, ali uganeš še nekaj? Ne? Lepo, veliko ruto hočem materi kupiti, tako lepo, da tudi graščakinja nima lepše; polno rdečih, rmenih in modrih cvetlic, takih, da jih boš lahko že od tu videla pri cerkvi.«

še pred dvema letoma treba sanirati. Pa je prišla vojna družba, je ljudsko stisko izkoriščala in napravila masten dobiček.

Na 2000 kron globe je bil obsojen na Dunaju gostilničar Ivan Wieniger, ker je prodajal malo čašo plzenskega piva po 35 vinarjev in imel torej nad 100 odstotkov dobička. Gostilničar se je zagovarjal, da ima prvovrstno restavracijo, katere stroški znašajo na leto nad 80.000 kron, da pri jedilih sedaj nima dobička in da je plzensko pivo luksuspijača, zlasti ker se pri njem dobiva tudi drugo, cenejše pivo. Zagovornik je poudarjal, da obstoji oblastven izrek in tudi rabsodba nekega dunajskega sodišča, po kateri je smel krčmar sklepati, da je plzensko pivo luksuspijača, a sodnik je obtoženca vendar obsodil na 2000 kron, na izgubo obrti za eno leto in na zapadenje pri njem zaplenjenih pet hektolitrov plzenskega piva. V rabsodbi je rečeno, da je pri bolnih ljudeh plzensko pivo v razmerju z drugimi vrstami piva to, kar je dijetni kruh v razmerju z navadnim kruhom.

Triumf obhaja vsekako sedaj kuretna, kakor še nikdar. Tako so v soboto ženske na trgu v Ljubljani nastavile neverjetno visoke cene. Za par piščancev golobje velikosti 10 do 12 K, za kokoši okoli 9 kron, za peteline z ostrogami, kakor stari francoski grenadirji, komad od 8 do 12 kron, za gosi pa komad 25 kron.

Kako se dela draginja. V Libercu na Češkem je bilo te dni magistratu naznanjeno, da prodaja neka tvrdka pšeno po 2 K 72 vin. 1 kg. Uvedla se je preiskava in dognalo to-le: Neka dunajska tvrdka je bila prodala meseca februarja letos nekaj prosa po 98 K 100 kg nekemu trgovcu v Prerovu. Leto je dal proso oluščiti ter je prodal pšeno po 200 K 100 kg, torej s 111 kron kosmatega dobička pri vsakih 100 kg, nekemu trgovcu v Müglitzu. Ta tvrdka je prodala pšeno neki banki v Wildenschwertu po 229 K 100 kg. Banka je prodala pšeno neki libereški tvrdki po 255 K 100 kg, ta tvrdka pa drugi libereški tvrdki po 260 K 100 kg. Sedaj šele so dobili pšeno konzumenti, in sicer po 2 K 72 vin. kilogram. Ubodo živilo je šlo torej prej skozi sedem rok, preden je bilo izročeno edinemu namenu: prehrani ljudstva. In vsakterih teh sedmerih rok se je prijelo nekaj krivičnega, vnebovpijočega dobička, ki ga mora plačati najnevarnejše ljudstvo. Tako se godi tudi z vsem drugim blagom, tako se ustvarja draginja, ki tako pritiska revne in srednje sloje. Nujno potrebno bi bilo, da se določi brezpogojna kazen za vse prekupčevalce, pa naj delajo z velikim ali majhnim dobičkom. Od proizvajalca ali kvečjemu veletržca pridi blago v roke trgovca, ki je neposredno razproda konsumentom.

Zdravstvo.

Boj proti jetiki. Avstrijska družba proti tuberkulozi je v posebnem oklicu pozvala avstrijske narode na boj proti tuberkulozi in posebno proti njeni naj-

hujši obliki, jetiki, ki leto za letom zahteva v Avstriji 85.000 človeških življenj. Oklic je izvajal: Pred nekaj dnevi v notranjem ministrstvu ustanovljena družba, katero je vzela pod svoje pokroviteljstvo nadvojvodinja Izabela, je prinesla razveseljivo vest, da je država v sporazumu z vojno upravo pripravljena krepko boriti se proti tej strašni šibi. Toda država sama ni v stanju izpolniti te naloge, če ne pomagajo vsi ljudski sloji. Avstrijski narodi marširajo skupaj, da zmagajo zunanjega sovražnika in zmagali so ga. Naj avstrijski narodi tudi skupno marširajo, da skupno zmagajo moloha tuberkulozo. Vse zbirke in vse dobrodelne naprave naj vsaka dežela izvede zase in po svojih lastnih razmerah in potrebah. Združitev v skupni organizaciji ima namen skrbeti, da se bo ta akcija izvršila povsod vneto in enotno. — Oklic je podpisalo obilo odličnih oseb; na čelu stoji notranji minister princ Hohenlohe. — Darove naj se pošilja na Avstrijsko družbo proti tuberkulozi, vojnopomožni urad notranjega ministrstva, Dunaj I., Hoher Markt 5.

Okno v svet.

Gospodarske razmere v Črnigori.

Pred balkansko vojsko je merilo površje Črnogore 8433 km². Prebivalcev je štela takrat 181.000. Po vojski se je obseg dežele znatno povečal, tako da je merila 16.000 km² in je imela nad 400 tisoč prebivalcev. Glavno mesto Cetinje šteje okoli 3000 duš. Število samostojnih posestnikov se ceni na 50.000; skoro vsi spadajo v vrsto malih posestnikov. Njihovi dolгови znašajo kakih šest milijonov frankov in se povprečno obrestujejo po 10 odstotkov (brez provizije in amortizacije). Neugodne gospodarske razmere pred balkansko vojsko kakor tudi po tej vojski so bile vzrok, da se je že itak redko prebivalstvo prav močno izseljevalo. Denarstvo je bilo zadnjikrat urejeno po denarni konvenciji z Avstrijo leta 1911. Denarni sistem je po tej pogodbi identičen z avstrijskim. Črnogorski »perper« (krona) se deli v 100 »para« (vinar). Avstrijske bančne note in kovani novci so krožili v Črnigori z zasilnim državnim kurzom. Poleg njih so bili v prometu tudi novci raznih drugih držav, posebno italijanski in grški. Note banke Črnagora ni imela. Kar je bilo denarnih zavodov, so bili ustanovljeni šele od leta 1900 naprej, tako leta 1901 prva hranilnica v Nikšiću s 500 tisoč kron glavnice, leta 1904 podgoriška banka z 1 milijonom kron kapitala. Malo pred balkansko vojsko je vlada ustanovila hipotečno banko. — Kar se tiče produkcije, ne igra rudarstvo, lov in gozdarstvo čisto nobene vloge. Z morskimi ribarstvom se peča nekaj tisoč ljudi. Edino kmetijstvo daje ljudstvu možnost, da se more revno preživljati (žito, sadje, vinarstvo, pridelovanje oliv in tobaka). Od industrijskih podjetij je omeniti le tobačno manufakturo v Podgorici, ki pa pripada neki italijanski družbi, kateri je bila čr-

nogorska vlada podelila tobačni monopol, in pa 14 mlinov za olive v Baru in Dulčinju. Trgovska bilanca Črnegore je bila vedno močno pasivna. Zadnji uradni statistični podatki segajo še v leto 1910. Tega leta je celokupni uvoz znašal okoli 8.2 milijona kron, izvoz pa le 2.4 milijona kron. Izvažala se: živina, volna, kože, olive in posušene ribe. Uvž obsega zlasti bombaževino, železno blago, stavbinski les, usnje in usnjene izdelke in razna živila. Pri uvozu in izvozu je zavzemala doslej prvo mesto Avstrija, drugo Italija, ostale države skoro niso prihajale v poštev. Iz teh kratkih podatkov sledi, da v gospodarskem razmerju med entento in osrednjima velesilama Črna gora ni igrala nobene vloge. Dežela je revna v pravem pomenu besede.

Rudniki v Srbiji pod avstrijsko upravo. V Srbiji se nahaja 71 dosedaj znanih krajev, kateri so izredno bogati na raznovrstni rudi. Seveda na onih malih krajih, kjer so preje kopali rudo, je vse uničeno, a rudniki so poplavljeni. Avstrijska uprava se je takoj oprijela dela. Najpreje so preiskali strokovnjaki okolico Krupnja, katera je bila nekdanji rudarski ponos Srbije, nato stare rudnike živega srebra na Avali, svinčeno ozemlje pri Babi, premogovna polja pri Vrčinu in Zuci, Vlaški in Rudniku in rudna polja okoli Valjeva in pri Majdanpeku. Uspeh te preiskave je bil velik in upati je, da se rudarstvo v Srbiji v kratkem oživi. Takoj so pričeli kopati v starih rudnikih Krupnja, Ripnja, Babe, Majdanpeka in Vlaške; povsodi so se ustanovile c. in kr. vojne rudarske uprave, grade se ceste za prevažanje rude in staro rudarsko življenje se vrača v svoj normalni tek. Že nad 1000 rudarjev dela v rudnikih, a nad 1000 delavcev izven rudnikov. V kratkem se prične delati še v nekaterih rudnikih.

»Glas mrtvega.« Tako je naslov najbolj senzacni letošnji drami, katero predstavlja »Kino Central« v deželni gledališču v soboto 24., nedeljo 25. in ponedeljek 26. junija. Doslej se kaj tako zanimivega v Ljubljani še ni videlo. Tako bo splošna sodba vseh, ki si ogledajo to napeto zanimivo dramo.

Izdajatelj Fran Ullreich, Dunaj. — Odgovorni urednik Jože Gostinčar. — Tisk Kat. Tiskarne.

Pristopajte k Jugoslovan. Strokovni Zvezi!

Najboljša in najcenejša zabava
v Ljubljani je v

Kino Central

v deželni gledališču.

Obiskujte vedno »Kino Central«, kjer se za mal denar dobi bogato razvedrilo!

Gospodarska zveza v Ljubljani

ima v zalogi

jedilno olje, riž, čaj, kakor tudi vse drugo specerijsko blago.

Oddaja na debelo!

Za Ljubljano in okolico je otvorila

mesnico

v semenišču v Šolskem drevoredu

kakor tudi

specerijsko trgovino

na Dunajski cesti šte. 30.

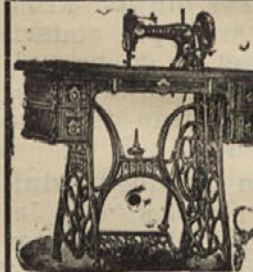
Kdor pristopi kot član h „Gospodarski zvezi“, dobi izkaznico, s katero ima pravico do nakupa v mesnici in trgovini.

Bogata zaloga ženskih ročnih del in zraven spadajočih potrebščin.

F. Meršol LJUBLJANA
Mestni trg 18.

Trgovina z modnim in drobnim blagom. Velika izber vezenin, čipk, rokavio, nogavio, otroške obleke in perila, pasov, predpasnikov, žepnih roboev, ovratnikov, zavrtnio, volne, sukanca itd.

Predtiskanje in vezenje monogramov in vsakovrstnih drugih risb.

Priporočamo cenjenemu občinstvu edino domačo trdiko

Ignac Vok

Specijalna trgovina šivalnih strojev in koles
Ljubljana, Sodna ul. 6,

katera ima po ugodnih cenah in obrokah od strokovnikov priznane najboljše šivalne stroje v Evropi in to so PFAFF. Pouk o vezenju vsak čas brezplačno. Prihodni posredovalci se iščejo

A. & E. SKABERNÉ, Mestni trg šte. 10

Velika zaloga manufakturnega blaga, različno sukno za moške obleke, volneno blago, kakor ševijoti, popelin, delen, itd. za ženske obleke. — Perilno blago, cefirji, kambriki, batisti v bogati izbiri. Različno platno in šifoni v vseh kakovostih in širinah; potrebšine za krojače in šivilje. Flanelaste in šivane odeje, različne preproge za postelje, kakor tudi cele garniture. — Novosti v volnenih in svilenih robcih in šalih. Namizni prti, servijeti in brisalke iz platna in damasta. **Priznane nizke cene!**

Posebni oddelek za pletenine in perilo. Vse vrste spodnje obleke za ženske in moške, kakor: srajce, hlače, krila, bodisi iz šifona ali pa tudi pletene iz volne ali bombaža. — Največja izbira v nogavicah v vseh barvah kakor tudi v vseh velikostih za otroke. — Predpasniki najnovejših krojev iz pisanega blaga, šifona, listra in klota. Stezniki ali moderci od najcenejših do najfinjših. Fini batistasti, platneni in šifonasti žepni robci. — Zaloga gospega perja in puha. **Vedno sveže blago!**

Najboljša, najsigurnejša prilika za štedenje!

Ljudska Posojilnica

registrovana zadruga z neomejeno zavezo

v Ljubljani, Miklošičeva cesta št. 6

pritličje, v lastni hiši, nasproti hotela „Union“ za frančiškansko cerkvijo

sprejema hranilne vloge in vloge v tekočem računu, za katere jamčijo ne samo njeni zadružniki, temveč tudi

cela dežela Kranjska

in jih obrestuje po **4³/₄ 0/0**

brez kakega odbitka, tako da sprejme vložnik od vsakih vloženih 100 kron čistih obresti 4.75 kron na leto. Stanje vlog je bilo koncem marca 1913 čez 22 milijonov kron. Za nalaganje po pošti so poštnohranilnične položnice brezplačno na razpolago.

Načelstvo.